

вважається доцільним давати студентам питання з усіх розділів курсу, відокремлюючи питання на знання студентами фактичного матеріалу від таких питань, завдяки яким вони могли б проявити свою позицію, ерудицію, вміння логічно мислити. Таке поєднання різних форм і методів контролю дозволить студентіві якнайкраще показати свої всебічні успіхи в оволодінні предметом.

СТАН І ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВОЇ ЗАОЧНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

К. Корсак

*Київ, Національний університет
“Кієво-Могилянська Академія”*

1. На початок 90-х років фахівці оцінювали загальну кількість студентів у ВНЗ світу у 60-65 мільйонів осіб, принаймні шоста частина яких вчилася заочно. У нас цей термін означає фактично лише одну (консультаційну) модель навчання без постійного контакту викладачів із студентами. За кордоном застосовуються кілька додаткових моделей, чому відповідає ширший набір термінів: “освіта через листування”, “відкрита освіта”, “зовнішні студії” й інші, але найпоширенішою є “дистанційна освіта”.

2. Хоч елементи заочності і самостійності у навчанні можна віднайти у далекому минулому університетів, сектор заочної освіти для працюючих та осіб, які фізично не можуть взяти участь в нормальному навчальному процесі, виник у формі закладів 1-го покоління майже 150 років тому в Росії і Німеччині, поширившись пізніше на англомовні та інші країни. Понад 100 років застосовувалися і вдосконалювалися методи допомоги студентіві-заочнику в його квазісамостійному навчанні, але заочна освіта весь час розглядалася як спрощений варіант денної і базувалася на її принципах, матеріалах і критеріях. Поминувши перелік загальноновідомих особливостей заочної освіти, вкажемо кілька її визначних досягнень:

- методи заочних ВНЗ дають змогу досить успішно навчати значно більше студентів, аніж звичайні заклади. Не дивно, що у число світових рекордсменів за розміром контингенту входять лише заочні вищі навчальні заклади;

- заочна освіта виявляється найефективнішим засобом у разі раптової необхідності здійснення перенавчання чи корекції фахових вмінь дуже численних груп фахівців;
- за майже однакових результатів з традиційною освітою в низці спеціальностей заочна освіта приблизно на 30-50% дешевша;
- заклади заочної освіти не раз були піонерами у впровадженні нових засобів трансляції інформації і методів навчання.

3. В сучасних умовах невідпинного розширення попиту на вищу освіту і швидких суспільно-економічних змін, світова заочна освіта намагається подолати кілька принципових проблем:

- першою з них є питання центру навчального процесу, ядра притягання у стратегічному і тактичному плануванні. Донедавна це була особа професора-наставника-керівника, не дивно, що у світі є багато досліджень з методики викладання і майже немає робіт з методики сприймання і засвоєння. В умовах переходу до масової вищої освіти помітна тенденція повороту до студента, вивчення його, планування і організація роботи заочного ВНЗ у системі центральної позиції студента. Особливо це помітно в роботі кращих з нового (2-го) покоління закладів заочної освіти: Британського Відкритого університету, закладів США і Франції;
- залишається проблемою якість навчального матеріалу, а головне - адаптація його до потреб і можливостей кожного окремого студента. Краще з цим справляються великі заочні ВНЗ, тому доцільніше в Україні мати один велетенський заклад, аніж групу малих, кожен з яких намагатиметься створити оригінальний навчально-методичний комплекс. Спроби прямого запозичення закордонних матеріалів були невдалі, набагато кращим виявляється створення національного з використанням вданих зразків;
- порівняно малий прогрес у вдосконаленні методики оцінювання та екзаменування, рух до ідеалу кожного разу гальмує нездоланний бар'єр наявного часу, контингенту викладачів і фінансових резервів. Досвід прямого запозичення чужих методів у цій царині ще негативніший, аніж у випадку навчальних матеріалів;
- проблема інформації, діалогу та взаємодії в усі часи існува-

ння вищої заочної освіти була особливо важкою для розв'язання, саме для її подолання і докладалися найбільші зусилля. Істотними позитивними зрушеннями і перспективами заочна освіта завдячує не людському чи фінансовому фактору, а фантастичному прогресові останніх десятиріч у засобах створення, зберігання і трансляції інформації, великого розширення комунікаційних можливостей кожної особи.

4. Ці нові засоби і методи не заведені поки що у струнку систему і не породили заочний ВНЗ наступного, вже 3-го покоління. Автор головною причиною вважає відставання адаптаційних можливостей людини від нею ж здійсненого прискорення у розвитку інформаційних засобів. Істотною є й та обставина, що ця галузь знань і технології далека від виходу на насичення з його сповільненням змін та нововведень. Тому можна прогнозувати, що у найближчі роки продовжуватимуться і розширюватимуться експерименти з телекомунікаційним груповим навчанням з неперервним двостороннім контактом викладача зі студентами, створення робочих місць студента-заочника з доступом до більшості кращих бібліотек і громадських (державних) баз наукової й навчальної інформації, тощо.

А щодо появи нового покоління заочних ВНЗ з принципово новими методами і засобами навчання, яке автор пропонує назвати "дистанційним" (а не "електронним" чи "телекомунікаційним"), то його створення чи як Європейського електронного університету, чи як Глобального (читай "Американського") університету у найближчі роки видається малоімовірним (якщо не неможливим).

МІСЦЕ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ

Г. Антоненко

*Київ, Державний технічний
університет будівництва і архітектури*

Ідея заочної освіти виникла у минулому столітті майже одночасно в Америці, Великобританії, Німеччині, Росії та інших країнах як форма самоосвіти. В період 10 - 20-х років йшов пошук